Datum
15 juli 2021

Ons kenmerk
21.004268

Versie
vastgesteld

Projectplan

gedeeltelijke aanpassing peilbesluit Holendrechter- en Bullewijkerpolder

Vastgesteld 8 juli 2021

Anke van der Wal

Inhoud

1	**Projectbeschrijving**	**6**
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doelstelling	6
1.3	Waarom een projectplan	7
1.4	Gebiedsbeschrijving	7
1.5	Huidige situatie	10
1.6	Verkenning	11
1.6.1	Waterpeilen	11
1.6.2	Waterkwaliteit	13
1.6.3	Beheer	16
1.7	Omgeving	17
2	**Peilbesluit**	**18**
2.1	Landje van Geijsel	18
2.2	Deelgebied 7-8	19
3	**Waterinrichting**	**20**
3.1	Landje van Geijsel	20
3.2	Peilvak 7-8	21
3.3	De maatregelen	21
3.4	Samenwerking	22
4	**Beheer en Onderhoud**	**23**
4.1	Landje van Geijsel	23
4.2	Deelgebied 7-8	24
5	**Grondpositie, kaders & procedures**	**25**
5.1	Waterwet	25
5.2	Legger	25
5.3	Grondpositie	26
5.3.1	Eigendom	26
5.3.2	Borgen onderhoudsverplichtingen	26
5.4	Procedures en Vergunningen	26
5.4.1	Procedure	26
5.4.2	Vergunningen	27
6	**Literatuur**	**27**
7	**Bijlagen**	**28**
Bijlage 1 – Vastgesteld peilbesluit Holendrechter- en Bullewijkerpolder		28
Bijlage 2 – gedeeltelijke aanpassing peilbesluit Bijlmerring II		29
Bijlage 3 – Peilbesluitkaart partiële herziening peilbesluit		31
Bijlage 4 – Locatie maatregelen		32
Bijlage 5 – Landje van Geijsel - Notitie over natuurdoelen, inrichting en beheer		33

Samenvatting

Op 24 november 2011 heeft het algemeen bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht het peilbesluit vastgesteld voor Bijlmerring II, waar de Holendrechter- en Bullewijkerpolder deel van uitmaakt. De polder ligt in de provincie Noord-Holland bij Ouderkerk aan de Amstel.

De twee gebieden (deelgebied 1 en deelgebied 7-8) waarvoor in dit plan een aanpassing van het peilbesluit wordt voorgesteld maken onderdeel uit van deze polder.
Voor deze gebieden is een 5-jarige watervergunning aan Provincie Noord-Holland afgegeven om te mogen afwijken van het peilbesluit. De aanpassing van het peilbesluit is een formalisering van deze peilen. Het schrijven van een projectplan is nodig omdat er bij deze aanpassing ook enkele waterstaatkundige maatregelen genomen moeten worden.

De vergunning is verstrekt voor het jaarlijks tijdelijk verhogen van het waterpeil ten behoeve van weidevogels. Weidevogels die zich enerzijds in het gebied komen “opvetten” en weidevogels die er broeden en er hun pullen grootbrengen.

Het gaat om het “landje van Geijsel” (deelgebied 1), een internationaal bekend vogelgebied. Het gebiedje was tot december 2019 in eigendom van de Provincie Noord-Holland. Het is in december 2019 in beheer en eigendom naar Landschap Noord-Holland overgegaan. De heer Jan Geijsel, van oorsprong de eigenaar van het land, is nog steeds betrokken bij het beheer en onderhoud van het land.

Het tweede gebied (deelgebied 7-8) betreffen gronden van de provincie en Rijkswaterstaat die in 2018/2019 zijn ingericht ten behoeve van weidevogels mede als compensatie voor de verbreding van de snelweg A9. De gronden worden in opdracht van de provincie beheerd door een gespecialiseerd adviesbureau met inzet van agrariërs uit het gebied. Dit deelgebied wordt nog uitgebreid met 3 aangrenzende percelen van Rijkswaterstaat.

Foto: landje van Geijsel

1 Projectbeschrijving

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het gedeeltelijk aanpassen van het peilbesluit is dat er voor twee gebieden een afwijkend peilregime wordt gehanteerd in de winter- en voorjaarsperiode ten behoeve van weidevogels.
Voor dit afwijkende peilregime is in 2016 een 5-jarige vergunning afgegeven maar het is logischer om deze peilregimes op te nemen in een peilbesluit.

Figuur 1.1. Locatie van de twee gebieden waarvoor in de winter en voorjaar een ander peil wordt gehanteerd.

1.2 Doelstelling

De voorkeur van het waterschap voor deze partiële peilaanpassing past bij de permanente functiewijziging in het kader van de natuurcompensatie voor de reconstructie van de A9. Het heeft tevens als voordeel dat bij een volgende aanpassingen van het peilbesluit de hele waterhuishouding wordt geëvalueerd en indien nodig wordt aangepast naar de bevindingen en ontwikkelingen in het gebied.
Daarnaast heeft het als voordeel dat er geen terugkerende vergunningprocedure meer nodig is. Het is daardoor niet meer nodig om tijd te besteden aan het aanvragen, beoordelen en vaststellen van vergunningen die weer terugkomen en weer verlopen. Op die manier is het ook duidelijk voor alle betrokken partijen.

Voor de natuurdoelstelling van het gebied is het wenselijk dat er flexibel met het waterpeil kan worden omgegaan, al naar gelang de weersomstandigheden en de fase waarin de weidevogels zich bevinden (opvetten, broeden, jongen grootbrengen). Om de fosfaatbelasting naar de polder te beperken is het noodzakelijk dat het waterpeil, na het vertrekken van de weidevogels, langzaam daalt (meegaat in de verdamping) in het voorjaar, en niet in één keer plots wordt verlaagd naar het “normale” peil, gelijk aan de rest van het peilvak.

1.3 Waarom een projectplan

Het peilscheidende kunstwerk bij het landje van Geijsel kan niet goed worden gebruikt voor het gewenste peilbeheer. Ook voldoet het huidige kunstwerk wat deelgebied 7-8 op peil houdt niet aan de eisen qua peilbeheer, en tevens laat de huidige kwaliteit te wensen over. Wanneer deelgebied 7-8 uitgebreid gaat worden met een aantal westelijk gelegen percelen, zal er een nieuw peilscheidend kunstwerk moeten worden aangelegd die voldoet aan de eisen van het waterschap.
Kortom, er zijn een aantal maatregelen nodig om ervoor te zorgen dat het waterschap op een goede wijze het peilbeheer van deze gebieden kan uitvoeren. Ook willen we alle overtollige inlaten/uitlaten verwijderen.
Een deel van de maatregelen zal worden opgepakt door het waterschap, en die worden in dit plan meegenomen; overige maatregelen vallen onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende perceeleigenaren.

Het projectplan dient te voldoen aan de eisen vermeld in artikel 5.4 Waterwet en de Awb. Een projectplan is operationeel van aard en is van toepassing op aanleg of wijziging van waterstaatswerken met de daaraan verbonden gevolgen in het plangebied. Op bestekniveau vindt vervolgens verdere detaillering plaats.

1.4 Gebiedsbeschrijving

De Holendrechter- en Bullewijkerpolder ligt nabij Ouderkerk aan de Amstel. De polder wordt begrensd door de Bullewijk in het westen, de Holendrecht in het zuiden, de rijksweg A2 en de Hoogendijk in het oosten en de rijksweg A9 en de Middenweg in het noorden. Het oppervlak van de polder bedraagt circa 155 hectare. In de polder komt voornamelijk agrarisch grasland voor. De polder heeft circa 4 ha (2%) open water. De polder is door de provincie Noord-Holland aangewezen als weidevogelgebied, en beide deelgebieden vallen binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN).

figuur 1.2, begrenzing NNN gronden

Deze begrenzing is opgenomen in het Natuurbeheerplan van de provincie. Het Natuurbeheerplan 2020-2021 en het Programma Natuurontwikkeling 2021-2025 zijn op 16 november 2020 door Provinciale Staten van Noord-Holland vastgesteld. Deze stukken zijn te bekijken en/of te downloaden via de Provinciale webpagina [lit.1].

Voorliggend projectplan is opgesteld voor twee apart van elkaar gelegen gebiedjes, waarvoor een seizoensgebonden peilregime nodig is. Dit peilregime wordt momenteel geregeld via een vergunning [lit.2].
Beide gebieden liggen in het peilvak dat direct wordt bemalen door het gemaal. Dit gemaal (capaciteit 15 m^3/min.) maalt uit op de Bullewijk.

foto van Natuurmonumenten: de Grutto

Deelgebied 1
Dit gebied is 8,5 hectare groot en wordt begrensd door de Hoogendijk, Amstelweg en Amstelzijweg. Het gebied staat beter bekend als het Landje van Geijsel. Dat is een uniek en internationaal bekend plas-drasgebied waar in het voorjaar enorme aantallen Grutto's en andere vogelsoorten verblijven.
Al vanaf 1998 zet de agrariër Jan Geijsel zijn land in februari voor een periode onder water. Sindsdien weten jaarlijks duizenden Grutto's en andere steltlopers en eenden op doorreis naar hun broedgebieden dit zeer bijzondere landje te vinden.
Een deel van de vogels broedt ook in en rondom het gebied. Zo ontwikkelde zich vanaf 1999 een unieke plek waar in het voorjaar veel vogels kunnen rusten en slapen, foerageren en broeden. Vanaf december 2019 is het gebied in eigendom en beheer van het Landschap Noord-Holland. De heer Geijsel is nog steeds betrokken en begaan met het gebiedje, en Landschap Noord-Holland en het waterschap kunnen gelukkig goed gebruik maken van zijn kennis en ervaring.

Sinds 2010 is het gebiedje vanwege de hoge natuurwaarden begrenst als Natuur Netwerk Nederland (NNN), zie ook figuur 1.2.

figuur 1.3, Landje van Geijsel

Het watergebiedsplan voor de Bijlmerring, waar de Holendrechter- en Bullewijkerpolder deel van uitmaakt [lit.3], is op 24 november 2011 vastgesteld. Hierin wordt al beschreven dat het landje van Geijsel aan het einde van de winter enkele maanden plas-dras wordt gezet voor de weidevogels. Dit is helaas niet gelijk geformaliseerd in het peilbesluit, waardoor er officieel hiervoor steeds een vergunning moet worden afgegeven.

Deelgebied 7-8

Dit deelgebied is ontstaan doordat er grond als natuur en waterberging gecompenseerd moest worden vanwege de verbreding van de Rijksweg A2 en A9. De gronden zijn eigendom van de provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat. De bedoeling is dat al deze gronden naar de provincie worden overgedragen. Het beheer wordt uitgevoerd in opdracht van de provincie Noord-Holland en de weidevogel ontwikkeling wordt gemonitord door het agrarisch collectief Noord-Holland Zuid.

Het behoort tot de landschapsstrook langs de snelweg, die ook als doel heeft om als ecologische hoofdstructuur (EHS) te functioneren, waarbij het gebied een verbinding moet zijn tussen laagveenmoerassen. Het maakt onderdeel uit van de verbinding tussen de oost-west georiënteerde zones langs de Winkel en de Holendrecht. De laatste twee verbinden de oostelijke Vechtplassen met de Venen en zijn een deel van de robuuste verbindingszone Natte As.

In figuur 1.4 is de huidige situatie weergegeven, en in figuur 1.5 is de begrenzing aangegeven die na overdracht van de gronden van Rijkswaterstaat naar de Provincie – en na inrichting – van toepassing zal zijn. Al deze gronden zijn reeds begrensd als NNN gronden, en hebben geen agrarische (hoofd)functie meer. Het voorstel van de partiële aanpassing van het peilbesluit is dus uiteindelijk – na voltooiing van de inrichting – van toepassing op de begrenzing voor deelgebied 7-8 zoals is weergegeven op figuur 1.5.

Figuur 1.4, deelgebied 7-8, natuurcompensatiegronden – huidig ingericht

Figuur 1.5, deelgebied 7-8, natuurcompensatiegronden – totaal

Voor zowel deelgebied 7-8 als voor het landje van Geijsel is het waterschap verantwoordelijk voor het peilbeheer; dit wordt in nauwe afstemming met de betrokken eigenaren/beheerder uitgevoerd.

1.5 Huidige situatie

Op 24 november 2011 heeft het algemeen bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht het peilbesluit vastgesteld voor de Holendrechter en Bullewijkerpolder. De kaart van het peilbesluit is opgenomen in bijlage 1, alsmede in onderstaande figuur. Beide deelgebieden vallen in peilgebied 7.3-3; dat is het lichtroze deel.

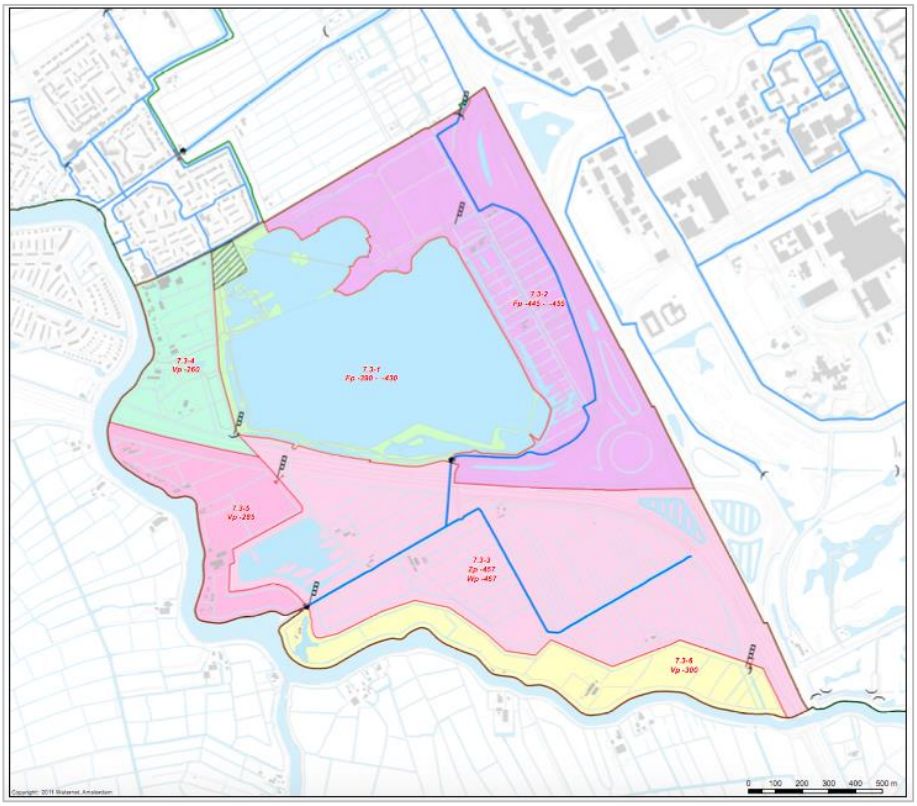

figuur 1.6, peilbesluit Holendrechter- en Bullewijkerpolder, 2011.

Voor het Landje van Geijsel wordt er al jaren in de winter en vroege voorjaarsperiode een afwijkend peil gehanteerd (waarvoor vergunningen zijn afgegeven). Ook voor deelgebied 7-8 is er een vergunning afgegeven voor het hanteren van een periodiek tijdelijk hoger peil als stimuleringsmaatregel voor kritische weidevogelsoorten. Op 16 juni 2016 is de meest recentste watervergunning afgegeven (kenmerk W-16.00476) [lit.2] voor een jaarlijkse peilopzetting voor deelgebied 1, 7 en 8 – voor een periode van 5 jaar. Deze vergunning zal met een jaar worden verlengd, zolang de aanpassing van het peilbesluit nog niet is vastgesteld.

Volgens de vergunning mag in het Landje van Geijsel (deelgebied 1) het waterpeil jaarlijks tussen 15 februari en 15 mei jaarlijks worden opgezet naar -4,30 m NAP.
Voor deelgebied 7-8 is dat -4,32 m NAP. Vanaf 15 mei moet, op natuurlijke wijze, het waterpeil uitzakken naar het vastgestelde (zomer)peil van het peilvak waar het deel van uitmaakt (-4,57 m NAP).

1.6 Verkenning

In voorbereiding op het opstellen van een partieel peilbesluit heeft er in 2020 een verkenning plaatsgevonden. Hierbij zijn er – naast enkele veldbezoeken – gesprekken gevoerd met Landschap Noord-Holland, Familie Geijsel, Provincie Noord-Holland, agrarisch collectief Noord-Holland Zuid, vogelaars ter plekke, en interne collega's van Waternet (diverse teams). Het doel hiervan was om vast te stellen wat exact de gewenste peilen zijn, hoe de situatie nu is, en wat de wensen zijn qua peilbeheer, inrichting en beheer.

1.6.1 Waterpeilen

Het reguliere peil voor het peilvak 7.3-3 is -4,57 m NAP (zomerpeil) en -4,67 m NAP (winterpeil).

Deelgebied 1 (Landje van Geijsel)

In 2020 is in het veld bepaald dat het gewenste maximale streefpeil in het Landje van Geijsel -4,35 m NAP is. Dit is dus 5 cm lager dan in de vergunning. Dit peil wil je zo constant mogelijk houden in het vroege voorjaar terwijl de Grutto's en andere weidevogels het gebied gebruiken voor rust-, schuil- en opvetgebied. Er wordt rekening gehouden met een zekere marge (5 cm) zodat er geen water actief wordt ingelaten als er spoedig regen wordt verwacht. Het doel is om zo min mogelijk water actief aan te voeren. Het gebied kan zich op natuurlijke wijze vullen door middel van kwel en neerslag.
In het late voorjaar zakt het waterpeil langzaam uit richting het zomerpeil, als gevolg van verdamping en gewasopname. Vanuit waterkwaliteit standpunt is het absoluut onwenselijk om het peil abrupt naar het zomerpeil te verlagen. Hierdoor zou er in één keer heel veel nutriënten-rijk water de hoofdwatergang instromen, en dit is nadelig voor de waterkwaliteit van de polder als dit water zich verspreid in de polder (wanneer er geen noodzaak is voor het uitmalen van water). Anderzijds wil je dit water ook niet graag naar de boezem uitmalen. Kortom, qua waterkwaliteit is het de beste strategie om het water in het deelgebied geleidelijk te laten zakken, gebruik makend van verdamping in de late lente.
De stuw *volgt* nadrukkelijk het waterpeil; het wordt niet gebruikt om het waterpeil actief te verlagen.
Op het moment dat het water dusdanig is uitgezakt dat het weer op polderpeil is (-4,57 m NAP, zomerpeil), wordt de stuw verder verlaagd zodat er weer een open verbinding ontstaat tussen de polder en het Landje van Geijsel.

De laatste vijf jaar is de periode van onder water zetten verlengd voor de aanwezige bijzondere broedvogels zoals Steltkluut, Porseleinhoen en Kleinst waterhoen. Vanaf 2018 is de onderbemaling die periodiek werd gehanteerd ten behoeve van het beheer ook gestaakt. Hierdoor ziet Landschap Noord-Holland nu allerlei knelpunten in het beheer ontstaan die leiden tot verandering/verruiging van de vegetatie die niet wenselijk zijn in relatie tot het primaire doel: namelijk rust-, slaap- en foerageergebied voor Grutto's.
Er is in het najaar van 2020, na interne en externe afstemming, door het Landschap Noord-Holland voor gekozen om de periode van het hoog houden van het waterpeil voornamelijk af te stemmen op de Grutto's. Dit betekent dat er weer voor een kortere periode een plasdras-situatie ingesteld gaat worden. Langer nat houden heeft duidelijk negatieve effecten op de grasmat en de draagkracht van de percelen. Dit houdt in dan er vanaf medio januari regenwater zal worden vastgehouden, zodat het gebied medio februari op het gewenste peil is (-4,35 m NAP). Indien nodig, zal er actief water worden ingelaten indien het peil onvoldoende is gestegen.

De natuurdoelen, inrichting en beheeraspecten die het Landschap Noord-Holland voor ogen heeft voor dit gebied zijn opgenomen in een aparte notitie (19 nov. 2020). Deze notitie is ter informatie als bijlage aan het projectplan toegevoegd (bijlage 5) [lit.4].

Na 15 april is het de wens dat de stuw het dalende waterpeil – door verdamping en gewasopname – langzaam volgt, zodat het waterpeil geleidelijk weer op gelijk niveau komt als het zomerpeil van het overige deel van het peilvak (-4,57 m NAP).

In oktober 2020 zijn er maaiveldhoogtes ingemeten. De percelen waren van de zomer nog veel te nat vanwege een heel nat voorjaar in juni. Uit de metingen blijkt dat de drooglegging op deze percelen zeer gering is. De gemiddelde maaiveldhoogte bedraagt -4,42 m NAP. De hoogste meting is -4,24 m NAP en de laagste -4,55 m NAP. Dat leidt tot een gemiddelde drooglegging van 14,5 cm bij het zomerpeil, en 24,5 cm bij het winterpeil. Deze geringe drooglegging maakt het moeilijk om het land goed te beheren. Na het broedseizoen moet de vegetatie worden beheerd om het grasland enerzijds niet te laten verruigen, en anderzijds om voedingsstoffen die planten hebben opgenomen af te voeren.

Om die reden zal er in het peilbesluit een voorwaarde worden opgenomen die het het waterschap mogelijk maakt om het waterpeil tijdelijk lager in te stellen zodat het voor de perceeleigenaar mogelijk wordt om het land te beheren. Er wordt uitgegaan van een tijdelijke verlaging tot circa 23 cm onder het zomerpeil (naar -4,80 m NAP) (= 13 cm onder winterpeil), wat een gemiddelde drooglegging geeft van circa 38 cm (max. 56 cm en min. 25 cm). Er zal in de praktijk moeten worden bekeken hoe lang dit dan nodig zal zijn. Het zal ook afhankelijk zijn van de weersomstandigheden. De verwachting is dat dit nodig zal zijn gedurende circa 2 à 3 weken.

Tot op heden vindt inlaat van water plaats vanuit de Bullewijk, via een inlaat op particulier terrein. De inlaat zal worden vervangen door een pomp die geïntegreerd wordt met de nieuwe stuw (zie hoofdstuk 3). Hierdoor wordt er gebiedseigen water ingelaten. De pomp kan tevens dienen om het landje na uitzakken van het waterpeil tijdelijk verder te verlagen zodat er gemaaid kan worden. Hierdoor kunnen veel nutriënten met het maaisel afgevoerd worden. Daarna kan het waterpeil weer gelijk aan het polderpeil worden, zodat er geen permanente versnippering van het peilvak optreedt.

Deelgebied 7-8
In dit gebied is een natuurgebied ingericht, en zijn de vakken 7 en 8 samengevoegd. Dit deelgebied ligt helemaal ‘aan het eind van de polder’.
Het peil in peilvak 7-8 mag dus volgens de vergunning jaarlijks in de periode van 15 februari tot en met 15 mei hoog worden gehouden tot een peil van -4,32 m NAP. Dit peil bleek echter in 2020 in de praktijk te hoog, en is het waterpeil maximaal -4,40 m NAP geweest.
Uit de peilregistratie, die bij de stuw (met inlaatpomp) automatisch wordt uitgevoerd, blijkt dat het waterpeil in de periode dat er broedvogels waren varieerde tussen de -4,40 m NAP en -4,45 m NAP. In februari werd het peil verhoogd en vanaf circa medio juni daalde het peil geleidelijk terug naar het zomerpeil van -4,57 m NAP.

In het gebied lagen echter een paar duikers te hoog, die inmiddels (2^{e} helft 2020) in opdracht van de provincie zijn verlaagd. Hierdoor is het niet met zekerheid te zeggen dat het toegepaste peilbeheer in het voorjaar van 2020 ook geldt voor 2021. Om die reden is het wenselijk een marge van 5 cm toe te voegen aan het toegestane maximale waterpeil.

De wateraan- en afvoer wordt verzorgd door een stuw met pomp, die nabij Amstelweg 1a is gerealiseerd. Via deze pomp wordt vroeg in het voorjaar het peil opgezet. Deze constructie zal t.z.t. in opdracht van de provincie worden ontmanteld en een aantal percelen verder zal er weer in opdracht van de provincie een nieuwe klepstuw worden geplaatst. Door de droge zomers is het toch nodig gebleken om af en toe water in te laten middels een pomp. In 2020 is er tweemaal water ingelaten doordat het peil te veel was uitgezakt.

Omdat je in wilt kunnen spelen op de weersomstandigheden is het goed om rekening te houden met een bepaald maximaal peil, en een marge (5 cm aan weerszijden van het meest optimale peil voor de weidevogels) waarin het waterpeil tijdelijk mag zakken. Het waterschap wil zo efficiënt mogelijk omgaan met het beschikbare water en neerslag versus verdamping. Enige flexibiliteit in zowel het waterpeil als de periode is hierbij wenselijk. Voor dit deelgebied is het ook noodzakelijk dat het waterpeil in het late voorjaar op natuurlijke wijze zakt door netto meer verdamping als neerslag. Ook hier moet de stuw het dalende water volgen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling actief het peil te verlagen door de stuw te verlagen.

Nadat de aangrenzende gronden van Rijkswaterstaat zijn ingericht en overgedragen aan de provincie Noord-Holland kunnen ook de meest westelijk gelegen percelen worden toegevoegd aan het deelgebied het peil van het deelgebied (zie figuur 1.5).

1.6.2 Waterkwaliteit

Het waterpeil in deelgebied 1 (Landje van Geijsel) wordt sinds 1998 verhoogd voor weidevogels en met succes. Deze maatregel heeft positieve effecten op het vogelbestand. Uit metingen van het waterschap blijkt dat in het oppervlaktewater het fosfaatgehalte echter is verhoogd. Het fosfaat is deels afkomstig door bemesting uit het verleden, wat door de inundatie vrijkomt en wordt opgelost in het water. Deels is het fosfaat afkomstig uit de mest van de vogels.
Het oppervlaktewater van de Holendrechter- en Bullewijkerpolder is geen KRW waterlichaam. Water afkomstig uit deze polder wordt afgevoerd naar de Bullewijk (en indirect ook naar de Holendrecht). Deze rivieren maken onderdeel uit van het (KRW) waterlichaam Amstellandboezem. Voor deze boezem is het terugdringen van de fosfaatvracht een aandachtspunt.

De waterkwaliteit in beide gebieden, en de invloed op de omgeving is en blijft een aandachtspunt, waar zowel het waterschap als de omgeving, zoals Landschap Noord-Holland, zich bewust van zijn.
Door de aanwezigheid van duizenden vogels wordt er veel gepoept in het gebied waardoor het land en het water voedselrijk wordt.
Ook kan gebonden fosfor (P) onder nattere omstandigheden worden gemobiliseerd tot fosfaat (PO4). Dit is het opneembare deel voor planten en organismen. Te veel aan fosfaat kan leiden tot een woekering van waterplanten of andere eutrofiëringsproblemen.

Om die reden wil het waterschap niet dat er water wordt doorgespoeld. Volgens de waterbalans vindt er een natuurlijke aanvulling van water plaats door **kwel** vanuit de boezem.
De kwel is geschat en overgenomen uit de waterbalans voor de hele polder. Er wordt uitgegaan van 0,5 mm/dag kwel bij zomerpeil (-4,57 m NAP) en 1 mm/dag kwel bij winterpeil (-4,67 m NAP), hetgeen een vrij grove benadering is.

Zoals ook al eerder is vermeld, wilt het waterschap niet dat het waterpeil in één klap abrupt wordt verlaagd door het water middels een stuw af te laten. Hierdoor zou er in één klap een forse fosfaatbelasting aan het overige polderwater in dit gebied worden afgegeven. Het is om die reden nodig dat het peil geleidelijk uit kan zakken door verdamping zodat het fosfaat zoveel mogelijk in de deelgebieden blijft, en de stuw dat peil ook geleidelijk kan volgen. Dit zal grotendeels op natuurlijke wijze gebeuren als gevolg van verdamping en gewasopname, maar ook kan je het actief beïnvloeden door de stuw in kleine stapjes van een paar cm te verlagen. Dit laatste is alleen van toepassing als de maanden mei en juni heel nat zijn.
Het uitgangspunt is dat de stuw het geleidelijke dalen van het waterpeil volgt.
Met het maaibeheer is het de bedoeling dat een groot deel van de ontstane voedselrijkdom (dus ook het fosfaat wat door planten kan worden opgenomen) kan worden afgevoerd.

Met het afgeven van de vergunning zijn in 2016 de volgende maatregelen voorgesteld om het uitspoelen van fosfaat richting de polder en boezem te beperken. Dit waren:
Voor deelgebied 1:

- Beëindigen van de jaarlijkse bemesting
- Water vasthouden i.p.v. fosfaatrijk water vanuit de boezem in te laten
- De onderbemaling onder het vigerende polderpeil te beëindigen
- Het baggeren van de randwatergangen.

Voor deelgebied 7-8:

- Reduceren van de bemesting
- Handhaven van een drooglegging van 20 cm. Plassen op het land worden zo voorkomen. Hierdoor komt er minder fosfaatrijke grond in aanraking met het grondwater en wordt een gedeelte van het mobiliseren van fosfaat voorkomen.

Door het achterwege laten en sterk verminderen van de bemesting is één van de fosfaatbronnen teruggedrongen. Wat overblijft zijn de bronnen van bemesting door beweiding en door uitwerpselen van vogels. Beweiding is in deelgebied 1 overigens de laatste jaren niet meer mogelijk vanwege een te lage draagkracht van de grasmat (door een te lange inundatieperiode).
De in de bodem en waterbodem fosfaatvoorraad blijft ook aanwezig. Door afwisselend vernatten en laten uitzakken wordt naar verwachting juist weer extra fosfaat gemobiliseerd, dus het is niet de bedoeling dat er een sterk wisselend peilregime wordt gehanteerd maar dat er rekening wordt gehouden met een zeker maximaal streefpeil, wat gedurende het voorjaar op natuurlijke wijze mag uitzakken.

In het watergebiedsplan (2011) [lit.3] staat vermeld dat de waterkwaliteit van het oppervlaktewater licht brak is en rijk aan de nutriënten fosfaat en stikstof is. De belangrijkste bronnen van fosfaat zijn naar verwachting het agrarisch landgebruik en de mineralisatie van veen. Bij het meetpunt HBP005 (landje van Geijsel) zijn in het verleden erg hoge fosfaatconcentraties gemeten, tot 8,1 mg/l in de zomer van zowel 2005 als 2006. Dit wordt vermoedelijk veroorzaakt door de nalevering van fosfaat uit de bodem bij het plas-dras zetten van deze voormalige landbouwgrond.
Metingen die in juni 2020 zijn gemeten gaven eveneens hoge waarden aan, hoewel beduidend lager dan voornoemde getallen: 0,87 mg P/l in het landje van Geijsel en 1,7 mg P/l in deelgebied 7-8.
De normen voor een goede ecologische toestand voor totaal-P en totaal-N zijn resp. 0,22 mg P/L en 2,4 mg N/L. De gemeten concentraties liggen hier, ook in 2019, nog ruim boven [lit.5]. Er is de afgelopen jaren dus een flinke reductie bewerkstelligd.

Met de watervergunning die voor het afwijkende peil is afgegeven was ook een monitoringsverplichting aan de Provincie Noord-Holland opgelegd. Op 4 december 2019 heeft Arcadis, in opdracht van de Provincie, een memo opgesteld betreffende “onderzoek bodem en waterkwaliteit Holendrecht” [lit.6]. De conclusie van de monitoring sinds 2017 is dat de nutriënten concentraties in 2019 ten opzichte van 2018, en zeker ten opzichte van 2017, zijn afgenomen.

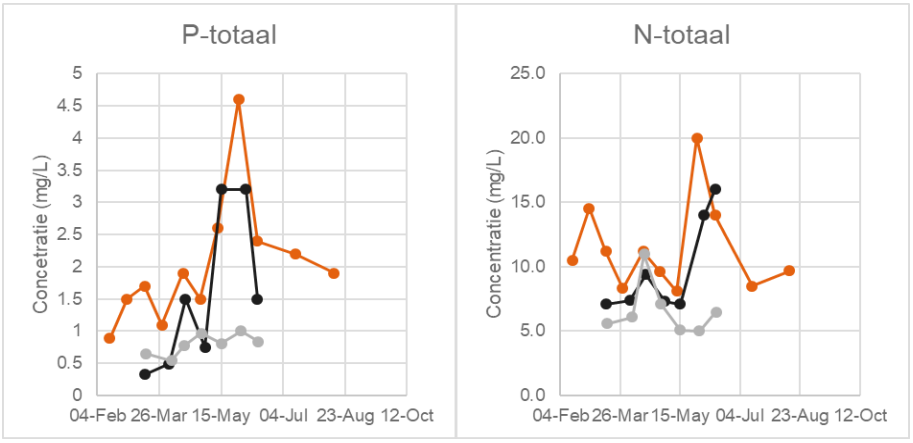

Figuur 1.7, Totaal-N en totaal-P. Oranje = 2017, Zwart = 2018 en Grijs = 2019

In bovenstaande figuur is te zien dat er voor N en P steeds lagere concentraties in het oppervlaktewater worden gemeten. Deze figuur heeft betrekking tot de stuw bij deelgebied 7-8, maar de afname van de totaal-P-concentratie bij deelgebied 1 (Landje van Geijsel) is vergelijkbaar met de stuw bij deelgebied 7-8.

Voor deelgebied 1 zijn de resultaten van 2019 vergelijkbaar met 2018 – met uitzondering van 5 april 2019, deze waarde was opmerkelijk laag in vergelijking met de andere metingen en kan te maken hebben met het relatief droge voorjaar. Onder droge(re) zuurstofrijke omstandigheden in veenbodems vindt minder uitspoeling van fosfor plaats.

De stikstofconcentratie (totaal-N) is in 2018 heel hoog te noemen. Uit labonderzoek blijkt dat dit stikstof vooral in organische vorm aanwezig is. De stikstof concentraties uitgedrukt in N-kjeldahl bedraagt namelijk ruim 46 mg/l. Dit duidt op een zeer hoge organische belasting (run off, bemesting, afkalvende oevers, afgestorven planten, etc). Van organische afbraak lijkt geen sprake getuige de zeer lage nitraat en nitrietconcentraties. In 2019 zijn de concentraties lager, maar nog steeds aan de hoge kant. Ook dit patroon komt weer overeen met het patroon bij de stuw van deelgebied 7 en 8.

Deelgebied 1 is vanaf januari t/m mei, met de laatste jaren een uitloop t/m medio juli, een plas-drasgebied. In tegenstelling tot deelgebied 7-8 staat er water op delen van het land. In het verleden zijn er hoge nutriëntconcentraties gemeten binnen dit gebied en ook stroomafwaarts bij het gemaal van de polder in de periode dat water werd afgelaten. In tegenstelling tot vroeger tijden heeft de grond tegenwoordig een natuurbestemming en wordt er geen bemesting meer toegepast. Mogelijk zijn de hoge nutriëntconcentraties en met name de hoge stikstofconcentratie in juni 2018 gevolg van bemesting in het verleden. Monitoring van het aflaatwater in de komende jaren blijft geboden om te volgen of het niet meer bemesten of minimale bemesting met ruwe mest (goed om het grasland te behouden!) daadwerkelijk leidt tot afname van de concentraties, en hoe die zich verhouden tot de omgeving.

Er wordt opgemerkt dat de sulfaatconcentraties wel toenemen; in 2019 zijn de sulfaatconcentraties vrij hoog. Sulfaat kan onder natte omstandigheden vrijgemaakt worden van pyriet (FeS) waardoor sulfaatconcentraties (SO4) in porievocht (bodem) en oppervlaktewater toenemen.
In grote delen van West-Nederland is sulfaat een breed probleem. Sulfaatreductie is moeilijk realiseerbaar, maar dit leidt wel tot een voedselrijker watersysteem.

1.6.3 Beheer

Landje van Geijsel

De percelen van het landje van Geijsel worden niet meer bemest, en sinds 2016 heeft er geen beweiding door koeien meer plaatsgevonden. Het is daarvoor te nat. In 2020 is het gewas in augustus door een loonwerker gemaaid en afgevoerd. Daarna zijn de percelen beweid door schapen. Eind september was te zien dat de schapen een sterke voorkeur hebben voor het gras en het liesgras laten staan. Daarna heeft er nog een sterke hergroei plaatsgevonden.
Vanaf 2018 is de periodieke onderbemaling niet meer in praktijk gebracht en staat de polder gedurende de rest van het jaar op gelijk niveau met het reguliere peil van het peilvak 7.3-3, dat een zomerpeil van -4,57 m NAP en een winterpeil van -4,67 m NAP kent.

Omstreeks de 2e helft van januari arriveren de eerste Grutto's op het Landje. Dit kan per jaar wat verschillen, afhankelijk van het weer. De afgelopen decennia is de inundatieduur steeds verder verlengd: van circa 3 maanden in de vorige eeuw, vervolgens is dit verruimd naar half mei. En de laatste jaren, vanwege onder meer broedende Steltkluut, naar half juli. Ook is vanaf 2018 de onderbemaling niet meer in gebruik.
Door de verlengde plas-drasperiode tot juli, vernatting en wegvallen van de onderbemaling vindt er de laatste jaren een verandering plaats van grasland naar moeras met verruiging. Op termijn komt hierdoor een duurzaam behoud van het landje voor de Grutto's in gevaar.

Het is voor steltlopers van belang dat dit gebied niet verruigd en dat er geen opslag van bomen gaat plaatsvinden. Het is daardoor noodzakelijk dat de percelen kort de winter in gaan, zodat de steltlopers een open gebied, en niet te ruig gebied aantreffen in januari. Doordat de onderbemaling is gestopt en de percelen te lang onder water staan, zakken tevens de slootkanten in en worden de sloten breder en zal er steeds meer land verdwijnen door erosie. Een kortere inundatieperiode leidt tot herstel van grasland en slootpatroon.
Momenteel is het landje in de zomer en herfst te nat, waardoor het niet interessant voor een agrariër is om het te beheren.

Met het afgeven van de watervergunning in 2016 [lit.2] zijn een aantal maatregelen aangegeven om het uitspoelen/doorspoelen van fosfaat richting de polder en boezem te beperken. Dit waren:

1) Beëindigen van de jaarlijkse bemesting.
   Dit is gebeurd. Er wordt echter door Landschap Noord-Holland opgemerkt dat het nodig is om een minimale hoeveelheid ruwe mest op het land te brengen om zo een goede en gezonde grasmat te behouden. De laatste jaren heeft er – ook mede door het langer plas-dras houden van het gebied – een verruiging van de vegetatie plaatsgevonden.
   Onderzoek laat zien dat het opbrengen van ruwe mest na 1 augustus niet wenselijk is. Dan wordt het niet meer volledig benut door de planten/het gras, en komt het in het water (uiteindelijk) terecht. Dat is onwenselijk. Ruwe mest moet uitdrukkelijk in het groeiseizoen worden opgebracht.
   doen.

2) Water zo veel mogelijk vasthouden en inlaten van water beperken.
   Hier wordt bewust mee omgegaan.
3) Beëindigen van de onderbemaling in het vigerende peilbesluit.
   Uit interviews blijkt dat hier in 2018 mee is gestopt. Men heeft echter het idee dat enige vorm van onderbemaling of tijdelijke verlaging van het waterpeil nodig is om verruiging van het Landje tegen te gaan. Het is noodzakelijk om het Landje voor Grutto's in stand te houden (internationale verplichting) en daarom moet het Landje goed gemaaid kunnen worden, en het maaisel worden afgevoerd. Om verdere schade aan de zoden te voorkomen moet het land droger zijn dan dat het de afgelopen jaren was, anders komen er alleen maar ruigtesoorten terug en geen grasland. Door een betere drooglegging kunnen tevens de sloten beter worden onderhouden (slootkanten en baggerwerkzaamheden) en vindt er minder oeverafschuiving plaats door te natte slootkanten.
   Het waterschap is tegen het terugbrengen van een onderbemaling. Wel is er begrip voor dat het gebied beheerd moet kunnen worden. Om die reden wil het waterschap een tijdelijke verlaging van het waterpeil mogelijk maken, ervan uitgaande dat de periode dat het gebied qua waterpeil hoog wordt gehouden ook weer wordt verkort naar circa begin mei.
   LNH heeft aangegeven dat ten behoeve van de Grutto het de wens is om de inundatieduur te verkorten. Vanaf medio april zal het waterpeil langzaam terugzakken naar het zomerpeil. Het waterschap regelt dit.
4) Baggeren van de randwatergangen.
   Dit is ofwel in 2016 of 2017 gebeurd.

Deelgebied 7-8
De percelen van dit deelgebied zijn in eigendom van de Provincie. Het beheer en de weidevogel ontwikkeling wordt hier gemonitord door het agrarisch collectief Noord-Holland Zuid. De percelen worden beheerd door agrariërs uit de omgeving.

1.7 Omgeving

In het voorjaar wordt het Landje van Geijsel, deelgebied 1, dagelijks door vogelaars bezocht. Het is een internationaal uniek gebied dat wordt beschouwd als een parel voor vogelaars. Het is dan ook onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om deze parel te behouden. Als dat niet gebeurd wordt dat opgemerkt en heeft dat een negatieve uitstraling op zowel Landschap Noord-Holland als het waterschap.

2 Peilbesluit

Het reguliere peil voor het peilvak 7.3-3 is -4,57 m NAP (zomerpeil) en -4,67 m NAP (winterpeil). De aanleiding voor het gedeeltelijk aanpassen van het peilbesluit is dat het waterschap het waterpeilbeheer voor twee deelgebieden geheel in eigen beheer neemt, en dit afstemt met de wensen en ervaring die er voor die gebieden is opgedaan. Momenteel is er voor deze twee gebieden een 5-jarige vergunning verleend om ’s winters en in het voorjaar van het reguliere peil af te wijken ten behoeve van weidevogels.
De voorkeur van het waterschap voor een aanpassing van het peilbesluit past bij de permanente functiewijziging in het kader van de natuurcompensatie voor de reconstructie van de A9. Het heeft daarnaast als voordeel (op een vergunning) dat bij een volgende aanpassing van het peilbesluit de hele waterhuishouding wordt geëvalueerd en indien nodig wordt aangepast naar de bevindingen en de ontwikkelingen in het gebied.
De gedeeltelijke aanpassing van het vigerende peilbesluit is opgenomen in bijlage 2, en de bijbehorende kaart in bijlage 3.

2.1 Landje van Geijsel

Voorstel peil: maximaal -4,35 m NAP (op peilbesluitkaart: peilvak 7.3-3A)
Richtlijn: vanaf januari water vasthouden zodat medio februari op gewenst hoog peil.
Medio april op natuurlijke wijze waterpeil laten uitzakken.

Met het peilbesluit wil het waterschap en Landschap Noord-Holland beter kunnen inspelen op de weersomstandigheden en de fase waarin de weidevogels zich bevinden. Er is door LNH geconcludeerd dat het Landje van Geijsel zich in hoofdzaak zal richten op het behoud van Grutto’s. Hierdoor is het niet wenselijk deze periode te lang door te laten lopen, zoals in de afgelopen jaren is gebeurd. Wel moet het mogelijk zijn om in te kunnen blijven spelen op de verschillende omstandigheden, die jaarlijks anders zullen zijn.
De randvoorwaarde om het natuurdoel te kunnen realiseren is bij een zachte winter vanaf begin januari het water vast te blijven houden (idealiter door voornamelijk kwel en neerslag) zodat het medio februari op het gewenste peil is. Het is dus *niet* de bedoeling dat er actief water wordt ingelaten, tenzij er te weinig neerslag valt in januari.
In 2020 is vastgesteld dat het meest optimale waterpeil voor de Grutto’s -4,35 m NAP is. Dit is beoordeeld als het ideale peil voor de weidevogels wanneer ze aankomen in het gebied.
De verwachting is dat het gebied op natuurlijke wijze goed op peil zal blijven doordat neerslag en kwel in het vroege voorjaar de verdamping compenseert waardoor er geen tot weinig extra water ingelaten hoeft te worden.

Na medio april kan het water op een natuurlijke manier uitzakken naar polderpeil (zomerpeil van -4,57 m NAP). Door hogere temperaturen zal de verdamping groter zijn dan het aandeel neerslag, zodat het waterpeil omstreeks medio mei weer gelijk is aan het zomerpeil (-4,57 m NAP).
Omstreeks medio/eind juni wil Landschap Noord-Holland het gebied kunnen beheren. Hiervoor is voldoende draagkracht van de percelen nodig. Met een verkorte plasdras-periode ontstaat er een beter uitgangspunt voor het beheer. Indien nodig (indien de percelen te nat blijven door weersomstandigheden) kan het waterpeil na medio juni tijdelijk worden verlaagd ten behoeve van het beheer.
’s Winters geldt er, zoals de rest van het peilvak, een streefpeil van -4,67 m NAP, totdat de periode van water vast houden ten behoeve van de Grutto’s weer begint.

Uitgangspunten:

- Maximaal streefpeil van -4,35 m NAP in de periode dat er Grutto's aanwezig zijn;
- Het peil niet hoger opzetten dan strikt noodzakelijk;
- Vermijd zo veel mogelijk het actief inlaten van water;
- Het peil op een natuurlijke wijze laten zakken door verdamping. Neem daarvoor de tijd;
- De stuw *volgt* het dalende waterpeil;
- Indien het een heel nat voorjaar blijft en je genoodzaakt bent om begin van de zomer het waterpeil actief te laten zakken, doe dit dan in heel kleine stapjes van maximaal 5 cm per keer.

De nieuwe situatie is een gezamenlijk leertraject voor Landschap Noord-Holland en Waternet. De eerste 3 jaar zal gezamenlijk ervaring worden opgedaan met:

- Vullen van regenwater en juiste moment starten inlaten van water in relatie tot de komst van de Grutto's.
- Snelheid van verdamping/aflaat
- Voldoende verversing in de nieuwe situatie (verwachting is dat dit gebeurd door neerslag en kwel). In geval van botulisme worden binnen 24 uur maatregelen getroffen door de waterbeheerder, om massale sterfte van steltlopers te voorkomen.

Gedurende deze periode blijft de inlaat vanuit de boezem als back-up nog gehandhaafd. Na 3 jaar wordt de werkwijze samen geëvalueerd.

2.2 Deelgebied 7-8

Voorstel peil: maximaal -4,35 m NAP (op peilbesluitkaart: peilvak 7.3-3B)
Richtlijn: vanaf eind januari water vasthouden zodat eind februari op gewenst hoog peil. Medio juni op natuurlijke wijze waterpeil laten uitzakken.

De principes van deelgebied 1 gelden evenzeer voor dit gebied. Ook hier geldt dat je niet in één keer al dit water wilt aflaten op het poldersysteem, om zo terug te zakken naar het zomerpeil van -4,57 m NAP.
Uit de peilregistratie, die bij de stuw (met inlaatpomp) automatisch wordt uitgevoerd, bleek dat in 2020 het waterpeil in de periode dat er broedvogels waren varieerde tussen de -4,40 m NAP en -4,45 m NAP. In februari werd het peil verhoogd en vanaf circa medio juni daalde het peil geleidelijk terug naar het zomerpeil van -4,57 m NAP.

Op verzoek van de beheerder namens de provincie Noord-Holland wordt er vooralsnog een marge in het peilbesluit aangehouden van 5 cm boven het maximale peil van 2020 (-4,40 m NAP).
In dit deelgebied wordt het land niet plasdras wordt gezet (zoals in deelgebied 1). Hierdoor kan er wat flexibeler worden omgegaan met het maximale streefpeil. Het waterpeil mag in natte periodes 5 cm oplopen en in droge periodes 5 cm uitzakken.
Omstreeks medio juni laat het waterschap het waterpeil op een natuurlijke wijze dalen naar het zomerpeil door middel van verdamping en gewasopname. De stuw moet dan deze steeds lager wordende waterstand volgen. De verwachting is dat dan uiterlijk eind juni het waterpeil weer gelijk is aan het dan geldende zomerpeil van -4,57 m NAP.

Uitgangspunten:

- Het peil niet hoger opzetten dan strikt noodzakelijk is voor de weidevogels;
- Ga flexibel met je maximale waterpeil om, al naar gelang de weersomstandigheden. Een strak peil is hier niet noodzakelijk. Houdt een bandbreedte aan van +/- 5 cm (instelling van de klepstuw). Probeer hiermee het inlaten en aflaten van water zo veel mogelijk te beperken;

- Laat het peil in juni op een natuurlijke wijze zakken door verdamping. Neem daarvoor de tijd. Ga dus niet versneld water uitlaten om het polderpeil te bereiken;
- De stuw *volgt* het dalende waterpeil;
- Indien het een heel nat voorjaar blijft en je genoodzaakt bent om begin van de zomer het waterpeil actief te laten zakken, doe dit dan in heel kleine stapjes van maximaal 5 cm per keer.

Opgemerkt moet worden dat dit deelgebied in de (nabije) toekomst nog met een aantal percelen wordt uitgebreid. Deze gronden zijn al begrensd als NNN-gronden maar zijn nog niet ingericht zodat er nog geen verbinding is met het deelgebied 7-8. Desondanks worden deze percelen wel al – vooruitlopend op de inrichting – meegenomen in deze gedeeltelijke aanpassing van het peilbesluit. Het moge duidelijk zijn dat hier het waterpeil daadwerkelijk pas kan worden verhoogd nadat de afrondende werkzaamheden zijn voltooid.

3 Waterinrichting

3.1 Landje van Geijsel

Voor het op peil kunnen houden van het gewenste hogere waterpeil is een pomp nodig. Op dit moment wordt er water vanuit de hoogwaterzone/boezem ingelaten (particuliere inlaat). Dit is niet wenselijk omdat je zo veel mogelijk gebiedsvreemd water (dus uit de boezem) uit je polder watersysteem wilt houden. Bij voorkeur wordt hiervoor gebiedseigen water gebruikt, dus water vanuit de polder. Om deze reden wil het waterschap een pomp plaatsen bij de stuw, die het waterschap ook zelfstandig kan bedienen. De verwachting is dat er weinig ingelaten hoeft te worden, en dat de aanvulling d.m.v. kwel en regenwater gebeurd.

Foto 1, stuw bij de Amstelzijweg

Daarnaast is er een stuw noodzakelijk die geleidelijk het waterpeil kan volgen in het voorjaar als het waterpeil weer langzaam daalt als gevolg van verdamping. Dit is nu niet mogelijk met de huidige stuw. De huidige stuw is op de foto hiernaast te zien. Deze stuw kan omhoog worden getrokken en dan kan er aan de onderkant water naar de polder stromen. Met deze stuw is het dus niet mogelijk om je dalende waterpeil netjes te volgen.

Om water af te laten wordt momenteel ook gebruik gemaakt van een “bochtpijp”, die handmatig kan worden bijgesteld (met een beperkte range), maar dit is onoverzichtelijk en onhandig bedienbaar. Deze werd door een particulier bediend, maar zal niet meer worden gebruikt worden zodra er een goed werkende stuw is geplaatst. Deze constructie is zichtbaar op naastgelegen foto (nr.2).

In de lente van 2020 is er een peilschaal geplaatst bij de huidige stuw. Deze ontbrak nog, waardoor het peil niet in het veld viel af te lezen.
De maatregelen worden uitvoeriger beschreven in paragraaf 3.3.

Foto 2, aflaatpijp bij de Amstelzijweg

3.2 Peilvak 7-8

Alleen het peil wordt voor dit gebied meegenomen in dit partiele peilbesluit.
In de 2e helft van 2020 zijn in opdracht van de provincie nog een aantal duikers aangepast die te hoog lagen. Hierdoor ontstonden er problemen voor de wateraan- en afvoer voor een deel van dit deelgebied. Dat is nu opgelost.

Op dit moment zijn de laatste naastgelegen drie percelen nog niet van Rijkswaterstaat overgedragen naar de Provincie. De aanpassing van het peilbesluit kan voor deze percelen pas worden toegepast nadat de benodigde waterhuishoudkundige aanpassingen zijn uitgevoerd. Deze maatregelen worden overigens niet door het waterschap uitgevoerd maar vallen onder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar.

Bij het opstellen van dit projectplan werd geconstateerd dat er een ***aanpassing van de legger*** nodig is. Deze is niet meer correct. Bij het in gebruik nemen van deze natuurcompensatiegronden is blijkbaar de overdracht niet volledig goed gegaan. Een deel van de hoofdwatergang (nummer 2240_851_1) valt namelijk binnen de begrenzing van het deelgebied, en is geïsoleerd van de rest van de hoofdwatergang door twee dammen aan weerszijden. Het water loopt nu noordelijk om het gebied heen. De leggerwijziging wordt nader toegelicht in paragraaf 5.2.

3.3 De maatregelen

In deze paragraaf worden de maatregelen benoemd die uitgevoerd zullen worden door het waterschap. De peilen kunnen sowieso al worden ingesteld, maar deze maatregelen optimaliseren het waterbeheer.
Maatregelen die op het Landje van Geijsel worden uitgevoerd, zoals het aanleggen van een onderhoudspad, worden door Landschap Noord-Holland gecoördineerd en uitgevoerd. Die maatregelen maken geen onderdeel uit van dit plan. Ook de waterhuishoudkundige maatregelen die ten behoeve deelgebied 7-8 nog uitgevoerd moeten worden (in het kader van de natuurcompensatie vanwege de verbreding van de snelweg), worden niet in dit projectplan meegenomen. Deze vallen onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat en de Provincie.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de maatregelen die door het waterschap uitgevoerd zullen worden. De locaties van de maatregelen staan weergegeven in bijlage 4.

Nr.	Omschrijving maatregel	doel
M1	Vernieuwen stuw	Voldoende water, waterkwaliteit
M2*	Verhelpen lekken gronddam /vervangen	Voldoende water
M3**	Dichtzetten inlaat	Voldoende water, waterkwaliteit
M4**	Verwijderen aflaat	Voldoende water, waterkwaliteit
* Wordt al meegenomen door Landschap Noord-Holland ** Wordt later uitgevoerd als de nieuwe situatie naar tevredenheid functioneert		

Tabel 3.1, overzicht maatregelen

M1 – het vernieuwen van de stuw
Deze nieuwe stuw heeft als doel het waterpeil geleidelijk te kunnen volgen naarmate het waterpeil langzaam daalt als gevolg van verdamping. De huidige stuw kan dat niet. Deze stuw wordt vervangen door een geautomatiseerde stuw die ook een inlaatfunctie krijgt d.m.v. een pomp.

Zodoende kan er gebiedseigen polderwater worden gebruikt in plaats van inlaatwater afkomstig vanuit de boezem.

M2 – vervangen van een gronddam
De huidige gronddam is lek. Deze maatregel wordt al opgepakt door Landschap Noord-Holland.

M3 – het dichtzetten van de particuliere inlaat naar het Landje van Geijsel
Dit is besproken met de betreffende particulier. Het doel is dat het waterschap zowel de actieve inlaat als aflaat van het water volledig in eigen handen heeft.
Deze maatregel zal pas worden uitgevoerd als de overige maatregelen zijn uitgevoerd en is gebleken dat de nieuwe manier van werken goed functioneert. Hetzelfde geldt voor M4.

M4 - het verwijderen van de aflaatpijp langs de Amstelzijweg
Hetzelfde doel als bij M3.

3.4 Samenwerking

De uitvoering van de maatregelen moet in goede afstemming met Landschap Noord-Holland gebeuren. Ook moet hierbij de familie Geijsel betrokken en op de hoogte worden gehouden.
Tevens dient er een goede afstemming te blijven met de watersysteembestuurder van het waterschap wat betreft de waterpeilen. We hebben elkaars hulp en kennis nodig om het gebied zo optimaal mogelijk te laten blijven voor de weidevogels en de daaraan gekoppelde doelstellingen.

4 Beheer en Onderhoud

4.1 Landje van Geijsel

Landschap Noord-Holland is eigenaar en beheerder van het Landje van Geijsel. Zij hebben met de heer Geijsel, Vogelwerkgroep Ouderkerk a/d Amstel, en een aantal experts en betrokkenen een memo opgesteld over het beheer: wat is er nodig voor een duurzaam behoud van het Landje van Geijsel (bijlage 5).

Dit komt neer op de volgende punten:

- Door de inundatieperiode te verkorten kan het graslandkarakter behouden blijven: plas-dras van januari tot en met half april;
- Vanaf begin januari water blijven vasthouden zodat het half januari op het gewenste peil is. Daarna het ook zo te houden;
- Na medio april het water op een natuurlijke manier laten zakken door verdamping en gewasopname;
- Vervolgens kan daarna het grasland hersteld worden door her der in te zaaien en te bemesten met een lichte hoeveelheid ruige mest waarmee het grasland niet te veel verschraald en het bodemleven intact blijft (dit moet in het groeiseizoen gebeuren en zeker niet meer na 1 augustus, want dan verrijk je vooral het water en heeft het grasland er weinig aan);
- Vervolgens kunnen de percelen na half juni gemaaid en vooral extensief begraasd worden door (vlees)vee en/of schapen.
- Door een kortere periode van inundatie blijft het graslandkarakter behouden en kunnen de percelen met een korte vegetatie de winter in;
- In zomer jaarlijkse controle en monitoring op onkruidvorming;
- Voor het uitvoeren van het (agrarisch) beheer van maaien, weiden en het slootonderhoud is het nodig dat de draagkracht van het grasland verbeterd. Het beperken van de inundatieperiode draagt daar aan bij. Mocht het nodig zijn voor het beheer, zal het waterschap het waterpeil in het landje van Geijsel tijdelijk verder verlagen. Dit heeft de voorkeur ten opzichte van het afgeven van een onderbemalingsvergunning. De noodzaak om dit te doen kan ook jaarlijks verschillen al naar gelang de weersomstandigheden in het jaar.

Vanuit een duurzaam beheer van het gebied voor doortrekkende steltlopers – en primair de Grutto – is het nodig om de inundatieperiode te beperken. Ten behoeve van de Grutto's zal het waterschap vanaf begin januari het waterpeil laten stijgen zodat het medio februari op het gewenste peil is (streefpeil is -4,35 m NAP). Vanaf circa medio april zal het waterpeil weer langzaam zakken tot aan het zomerpeil-niveau (-4,57 m NAP).

Na 15 juni [lit. 8] kunnen de percelen worden beheerd. Daar is een redelijk tot goede draagkracht van het perceel voor nodig.
In het peilbesluit zal onder een bepaling worden opgenomen dat het waterpeil ten behoeve van beheer tijdelijk door het waterschap verlaagd kan worden. Afhankelijk van de weersgesteldheid zal dit in overleg gaan met de beheerder van het Landje van Geijsel.

Het uiteindelijke doel van zowel het peilbeheer als het graslandbeheer is dat verruiging van het grasland wordt tegen gegaan zodat het Landje van Geijsel zo optimaal mogelijk is en blijft voor Grutto's.

Schouw.
Er bevinden zich drie schouw plichtige sloten binnen het Landje van Geijsel. Deze staan op figuur 4.1 afgebeeld. Het is de vraag of deze sloten schouw plichtig moeten blijven. Er zal door Landschap Noord-Holland een verzoek worden ingediend om deze watergangen niet meer schouw plichtig te maken in het kader van "minder doen voor groen". Dit houdt

in dat de watergangen wel hun afwateringsfunctie moeten behouden, maar dat de watergangen niet meer jaarlijks – tenzij dat voor de afwatering wel nodig blijkt te zijn – gemaaid hoeven te worden. Beter begroeide, en minder verstoorde slootkanten, geven ook stabielere oevers. Het aanpassen van de schouwplicht heeft geen consequenties voor dit plan.

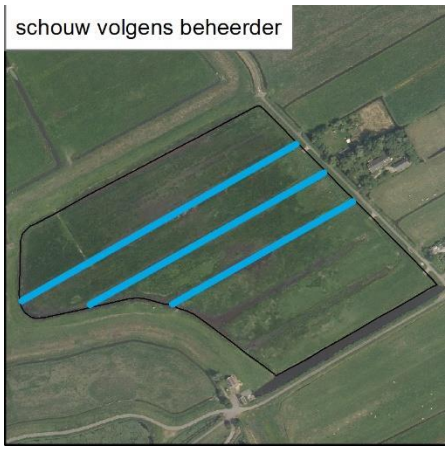

figuur 4.1, de schouw plichtige sloten binnen het landje van Geijsel. Sloten langs wegen en dijk zijn ook schouwplichtig.

4.2 Deelgebied 7-8

De percelen van dit deelgebied zijn in eigendom van de provincie en Rijkswaterstaat. Het beheer wordt in opdracht van provincie Noord-Holland uitgevoerd door een gespecialiseerd adviesbureau met inzet van agrariërs uit het gebied. De weidevogel ontwikkeling wordt gemonitord door het agrarisch collectief Noord-Holland Zuid.
De gronden van Rijkswaterstaat worden in het kader van een grondruil overgedragen aan provincie Noord-Holland.

5 Grondpositie, kaders & procedures

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de kaders zoals de Waterwet, structuurvisies, grondpositie en procedures zoals vergunningen.

5.1 Waterwet

Dit projectplan is een projectplan volgens de Waterwet artikel 5.4, waarin de aanleg of wijziging van waterstaatwerken staat beschreven.

5.2 Legger

Waterstaatswerken worden vastgelegd in de legger, met de exacte ligging en onderhoudsverplichtingen.

Er is een aanpassing van de legger nodig. Niet de gehele hoofdwatergang (nummer 2240_851_1) zoals hij nu in de legger staat aangegeven, kan als hoofdwatergang functioneren en onderhouden worden. Een deel valt namelijk binnen de begrenzing van deelgebied 7-8 (A), en is geïsoleerd van de rest van de hoofdwatergang door twee dammen aan weerszijden. Het water loopt nu noordelijk om het gebied heen (B).
In onderstaande figuur zijn de veranderingen aangegeven.
Deze wijziging zal worden meegenomen in een vaststellingstraject voor meerdere leggerwijzigingen. Dit bestuurstraject zal omstreeks april 2021 in gang worden gezet.

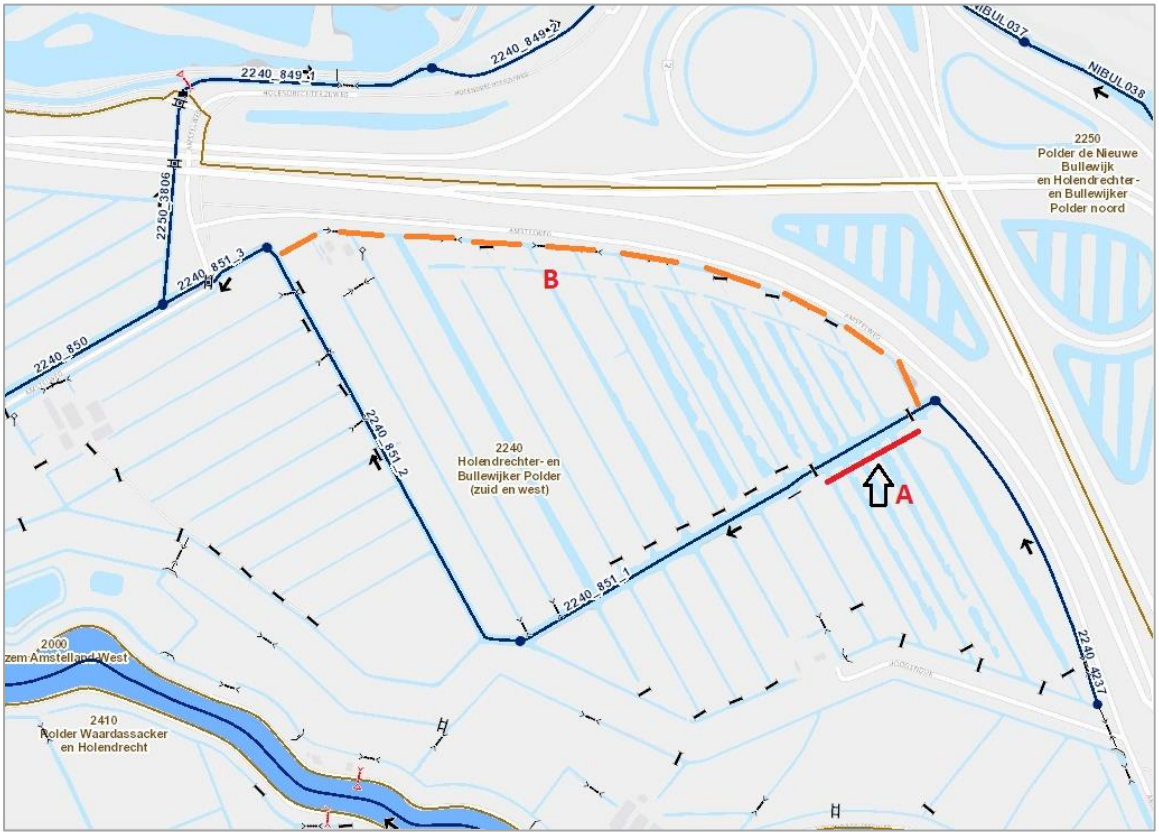

figuur 5.1, benodigde aanpassingen van de legger

5.3 Grondpositie

5.3.1 Eigendom

Landje van Geijsel:

- Jan Geijsel was de eigenaar van het landje tot 2006;
- 2006 overdracht grond aan Bureau Beheer Landbouwgronden;
- eind 2015 overdracht grond aan provincie Noord-Holland;
- December 2019 overdracht van grond aan Landschap Nood-Holland.

De omliggende kade is eigendom van het Waterschap. De kade wordt verpacht.
De hoofdwatergang die ten zuiden langs het Landje van Geijsel loopt is eveneens eigendom van het Waterschap.
De Amstelweg en de Amstelzijweg zijn in eigendom van de gemeente Ouder-Amstel.

De natuurgronden van peilvak 7-8 zijn in eigendom van de provincie en Rijkswaterstaat. De gronden van Rijkswaterstaat zullen t.z.t. worden overgedragen aan de provincie in het kader van een grondruil.

5.3.2 Borgen onderhoudsverplichtingen

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van peilscheidende kunstwerken.
Ook is het waterschap verantwoordelijk voor het natte profiel van hoofdwatergangen in de polder. Het waterschap doet dus het beheer en onderhoud daarvan.
Het beheer en onderhoud van het landje van Geijsel valt onder de verantwoordelijkheid van Landschap Noord-Holland.
De provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de natuurgronden.

5.4 Procedures en Vergunningen

In deze paragraaf staat aangegeven welke procedure doorlopen moet worden en welke vergunning moet worden aangevraagd.

5.4.1 Procedure

Het dagelijks bestuur is gemandateerd om een projectplan vast te stellen.
Na vaststelling van het ontwerp projectplan wordt deze voor een periode van 6 weken ter inzage gelegd (inspraaktermijn). Belanghebbenden kunnen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerp projectplan kenbaar maken. Een zienswijze moet vóór afloop van de termijn van zes weken bij het waterschap zijn ingediend.
Vervolgens beoordeelt het dagelijks bestuur of zienswijzen aanleiding geven tot wijzigingen in het projectplan. Het dagelijks bestuur stelt vervolgens het projectplan definitief vast. Het peilbesluit wordt door het algemeen bestuur vastgesteld.
Na bekendmaking van het vastgestelde projectplan en peilbesluit, hebben belanghebbenden gedurende zes weken de gelegenheid om beroep in te stellen bij de rechtbank. In beginsel zullen uitsluitend degenen die een zienswijze hebben ingediend, ontvankelijk zijn in beroep tegen het definitief vastgestelde projectplan.

Het ontwerp-plan heeft ter inzage gelegen vanaf 22 maart t/m 2 mei 2021. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Het algemeen bestuur heeft het plan vervolgens op 8 juli 2021 vastgesteld.

5.4.2 Vergunningen

Met het vaststellen van het voorliggende projectplan wordt tevens toestemming verleend voor het voorbereiden en uitvoeren van de benodigde waterhuishoudkundige werken. Er is geen aanvullende watervergunning nodig.

6 Literatuur

1) www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuurbeleid/Beleidsdocumenten/Programma/Natuurontwikkeling_PNO_2021_2025
2) Watervergunning W-16.00476, 16 juni 2016
3) Watergebiedsplan Bijlmerring, 24 november 2011
4) Landje van Geijsel, notitie over natuurdoelen, inrichting en beheer. Natuurlijke Zaken, 19 november 2020
5) Notitie analyse 2018 weidevogelgebied Holendrechterpolder, Maarten Ouboter, oktober 2018
6) Onderzoek bodem & waterkwaliteit Holendrecht 2019, Arcadis, 4 december 2019
7) De invloed van watervogels op de bacteriologische zwemwaterkwaliteit, STOWA, rapport 2013-12
8) www.vogelbescherming.nl/docs/de303354-c761-4960-8ef8-1486c82f37e1.pdf

7 Bijlagen

Bijlage 1 – Vastgesteld peilbesluit Holendrechter- en Bullewijkerpolder

Onderstaand peilbesluit – voor de Holendrechter- en Bullewijkerpolder – maakt onderdeel uit van een breder peilbesluit voor zes polders, namelijk het peilbesluit Bijlmerring II. Het peilbesluit Bijlmerring II is vastgesteld op 24 november 2011 (BBV11.0540).

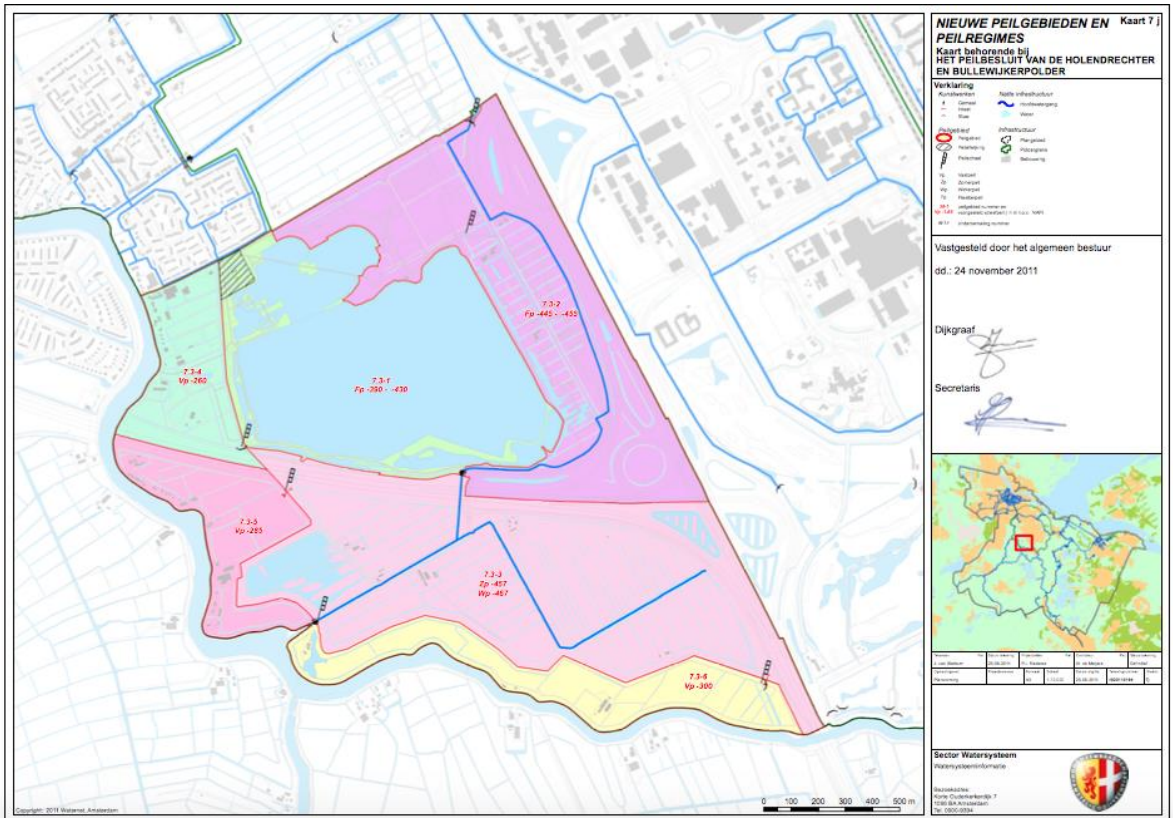

Bijlage 2 – gedeeltelijke aanpassing peilbesluit Bijlmerring II

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht;
(BBV21.)

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van ….. 2021,

gelet op het door het bestuur op 24 november 2011 vastgestelde peilbesluit Bijlmerring II (kenmerk BBV11.0540), met kaartnummer IB20110194;

Overwegende:

- Dat in verband met gewenst beheer ten behoeve van weidevogels er aanleiding is de verleende vergunning (kenmerk W-16.00476) voor de deelgebieden 1 en 7-8 om te zetten in een aanpassing van het in 2011 vastgestelde peilbesluit. Dit resulteert in een afwijkend peilregime gedurende de wintermaanden;
- Dat bij de aanpassing van het peilregime van de peilgebieden de betrokken belangen zijn onderzocht en afgewogen overeenkomstig de toelichting, die als onderdeel van dit peilbesluit dient te worden aangemerkt;
- Dat de wijziging van het peilbesluit is voorbereid conform afd. 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht;
- Dat er ……./geen zienswijzen kenbaar zijn gemaakt;

BESLUIT:
Het peilbesluit Bijlmerring II wordt als volgt gewijzigd:

Artikel I

In onderdeel VIII onder gebiedsdeel Holendrechter- en Bullewijkerpolder wordt ingevoegd:

peilgebied	**waterstand in m t.o.v. N.A.P.**
7.3-3	ZP -4,57 / WP -4,67
7.3-3A	**FP max -4,35, min -4,67** **Het op laten lopen tot een hoger, maximaal peil van -4,35 m in de periode tussen 1 januari en medio april.**
7.3-3B	**FP max -4,35, min -4,67** **Het op laten lopen tot een hoger waterpeil van max. -4,35 m NAP vanaf eind januari tot medio juni.**
7.3-4	JP -2,60
7.3-5	JP -2,85
7.3-6	JP -3,00
ZP / WP : een peilgebied waar er onderscheid wordt gemaakt tussen een zomer- en een winterpeil; JP : jaarpeil; FP : flexibel peil (tot een maximum peil)	

Artikel II

In onderdeel VIII na de derde bullet wordt de nieuwe bullet ingevoegd, die luidt als volgt:

- Het peilregime voor peilgebied 7.3-3, 7.3-3A en 7.3-3B is als volgt:
    - De overgang van het hoge peil naar het lagere zomerpeil van -4,57 m N.A.P. van zowel peilgebied 7.3-3A als 7.3-3B vindt geleidelijk plaats als gevolg van verdamping en gewasopname. De stuw volgt het dalende waterpeil.

- Het dagelijks bestuur kan voor peilgebied 7.3-3A tijdelijk een lager waterpeil instellen om een drooglegging van circa 40 cm te bewerkstelligen voor het kunnen uitvoeren van graslandbeheer.
- Voor de peilgebieden 7.3-3A en 7.3-3B geldt het peil en het peilregime van peilgebied 7.3-3 buiten de periodes waarin het peil geldt zoals aangegeven bij peigebied 7.3-3A en 7.3-3B.

Artikel III
Op de kaart (kaartnummer IB20110194) van de Holendrechter- en Bullewijkerpolder, behorend bij het peilbesluit Bijlmerring II, worden de peilgebieden 7.3-3A en 7.3-3B ingevoegd, zoals aangegeven op kaart IB20200096 behorende bij dit besluit.

Artikel IV
Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking van dit besluit. De uitbreiding van peilgebied 7.3-3B treedt in werking nadat de benodigde waterhuishoudkundige maatregelen zijn uitgevoerd. Dit zal kenbaar worden gemaakt middels een bekendmaking.

Amsterdam, ……. 2021

Het Algemeen Bestuur,

G. Nottelman
secretaris-directeur

dr. ir. G.M. van den Top
dijkgraaf

Bijlage 3 – Peilbesluitkaart partiële herziening peilbesluit

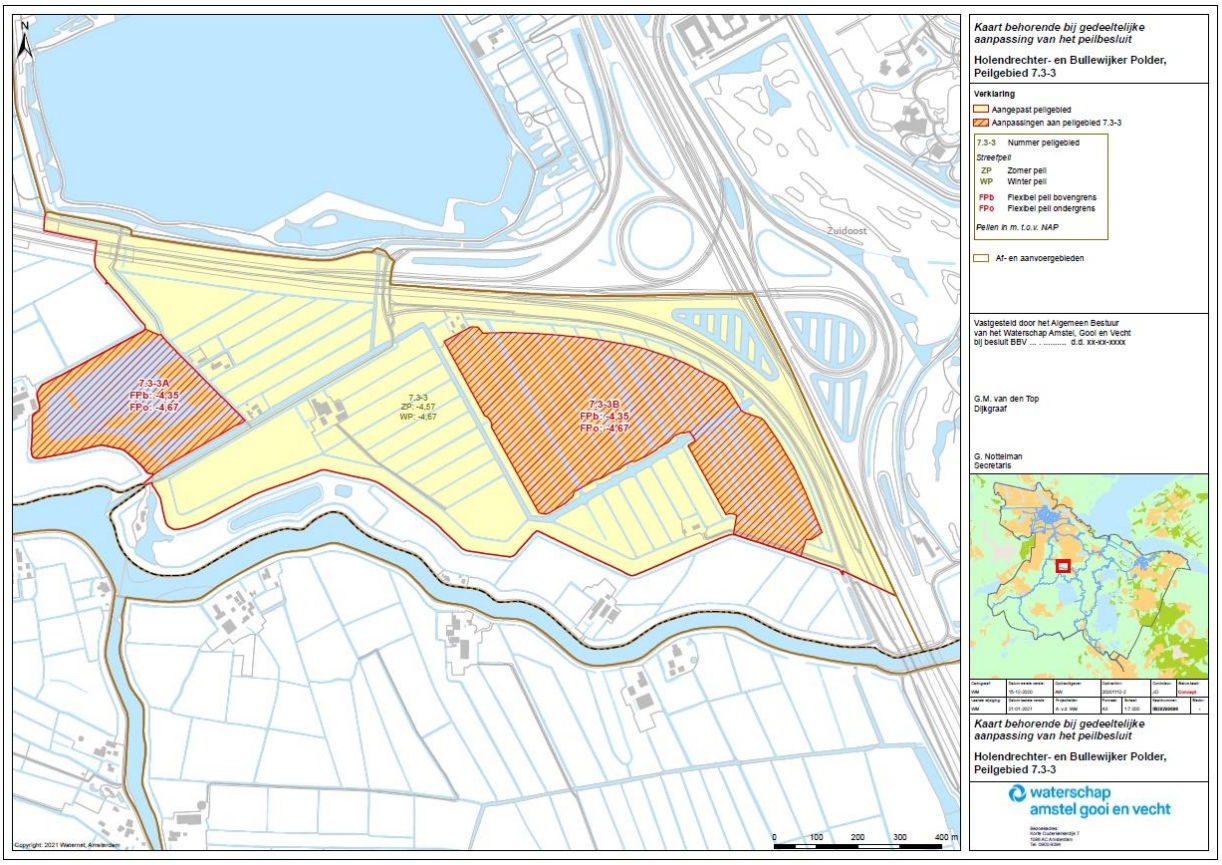

Hierboven staan de twee deelgebieden in peilvak 7.3-3 weergegeven waarvoor een afwijkend peilregime wordt voorgesteld. Dit peilvak maakt onderdeel uit van het peilbesluit voor de Holendrechter- en Bullewijkerpolder (zie bijlage 1).
Peilgebied 7.3-3A betreft het Landje van Geijsel, ook wel deelgebied 1 genoemd.
Peilgebied 7.3-3B betreft deelgebied 7-8.

Bijlage 4 – Locatie maatregelen

Op onderstaande kaart staan de waterhuishoudkundige maatregelen weergegeven die nodig zijn voor de aanpassing van het partiële peilbesluit. Er zijn alleen maatregelen nodig voor het Landje van Geijsel die door het waterschap uitgevoerd zullen worden.
Voor de waterhuishoudkundige maatregelen die gepaard gaan met de uitbreiding van peilvak 7-8 heeft het waterschap een adviserende en vergunningverlenende rol.

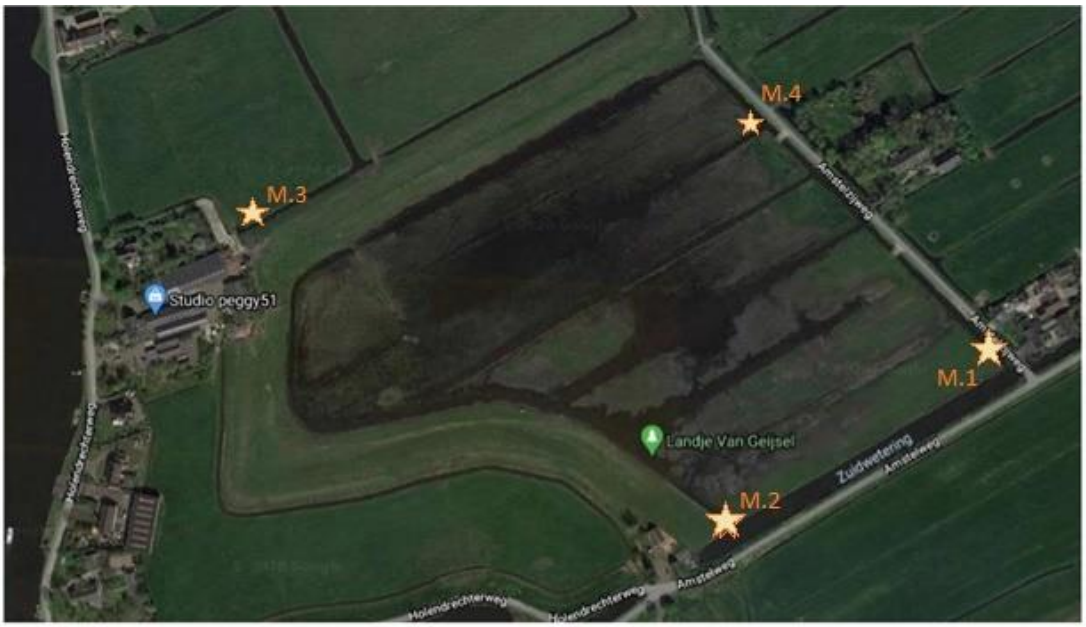

Nr.	Omschrijving maatregel	doel
M.1	Vernieuwen stuw	Voldoende water, waterkwaliteit
M.2*	Verhelpen lekken gronddam /vervangen	Voldoende water
M.3**	Dichtzetten inlaat	Voldoende water, waterkwaliteit
M.4**	Verwijderen aflaat	Voldoende water, waterkwaliteit
* Wordt al meegenomen door Landschap Noord-Holland ** Wordt later uitgevoerd als de nieuwe situatie naar tevredenheid functioneert		

Bijlage 5 – Landje van Geijsel - Notitie over natuurdoelen, inrichting en beheer